

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen
Hälsa- och sjukvårdsbyrån, S3

Beslutande
Minister

Annette Holmberg-Jansson

Föredragande
Byråchef

Ylva Lindström

Justerat

Omedelbart

Nr 32

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om inrättande av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning (COM(2023)512 final).

ÅLR 2023/8452

96 S3

Beslut

Landskapsregeringen beslutar härmed att enligt **bilaga S323E27** skicka promemorian som ett I-ärende till lagtinget.

Promemoria om EU-kommissionens förslag

1. Uppgifter om EU-kommissionens förslag

Förslagets namn:	Europaparlamentets och rådets direktiv om inrättande av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning som gäller i alla EU-länder
Förslagets COM-nummer:	COM (2023) 512 final

2. Uppgifter om ansvarigt ministerium och ansvarig tjänsteman i riket

Ansvarigt ministerium i riket:	Social- och hälsovårdsministeriet
Ansvarig tjänsteman i riket:	Tea Hoffrén och Tuomas Leppo

3. Uppgifter om ärendets beredning i landskapet Åland

Diarienummer:	ÅLR 2023/8452
Ansvarig tjänsteman vid LR:	Ylva Lindström
Ansvarig minister vid LR:	Annette Holmberg-Jansson
Behandling vid Ålands lagting:	☐ Samråd ☒ I-ärende (kryssa i)
Datum då promemorian föredragits:	14.11.2023

4. Förslagets huvudsakliga syfte och innehåll

Kommissionen gav den 6 september 2023 ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning (COM (2023) 512 final).

Utvecklingen av EU-intyget om funktionsnedsättning är ett av flaggskeppsprojekten i strategin för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Syftet med strategin är att säkerställa att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i samhällets verksamheter fullt ut.

Finland har varit ett av åtta pilotländer för EU-intyget om funktionsnedsättning och understött utvidgande av intyget till alla medlemsländer i EU. Genom förslaget främjas genomförandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (Fördr 26 och 27/2016) i EU.

Kommissionen föreslår att EU-intyget om funktionsnedsättning tas i bruk och att det nuvarande EU-parkeringstillståndet avsett för personer med funktionsnedsättning fastställs i alla medlemsländer. EU-intyget om funktionsnedsättning ska vara ett erkänt intyg över funktionsnedsättningen i hela EU och det ska ge likvärdiga specialvillkor och likvärdig särbehandling i offentliga och privata tjänster, såsom transport, kulturevenemang, museer, idrotts- och fritidscenter eller nöjesparker på samma sätt som personer som bor i landet i fråga och som har en funktionsnedsättning som konstaterats där.

Parkeringstillståndet ska berättiga en person med funktionsnedsättning, som har ett EU-parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning som beviljats i eget land, likvärdig särbehandling i parkeringsvillkoren och på parkeringsplatserna. Förslaget innehåller gemensamma regler och förutsättningar avseende EU-parkeringstillståndet för personer med funktionsnedsättning. Förslaget innehåller också en gemensam modell som alla medlemsstater ska använda och som ersätter alla befintliga nationella parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning.

Direktivet ska utgångsmässigt tillämpas i situationer där privata aktörer eller myndigheter nationellt erbjuder personer med funktionsnedsättning specialvillkor eller särbehandling avseende tillgången till kommersiella tjänster och transporter samt verksamhet och arrangemang som omfattas av tillämpningsområdet. Direktivet ska inte tillämpas på social trygghet. Särbehandlingen kan till exempel vara rabatter eller gratis inträde.

Enligt direktivet ska kriterierna för beviljandet av kortet och tillståndet fastställas nationellt. Den särbehandling som kortet och intyget berättigar till ska även fastställas nationellt eller aktörsspecifikt.

5. Förslagets förhållande till landskapet

Lagstiftningsbehörigheten mellan landskapet och riket föreskrivs i 18 § och 27 § i självstyrelselagen (ÅFS 1991:71) för Åland. Genomförande av Europeiska unionens lagstiftning fördelas enligt behörighetsfördelningen enligt vad som föreskrivs i självstyrelselagen och landskapet ansvarar för genomförande av unionens lagstiftning till den del som det tillhör landskapets lagstiftningsbehörighet.

Förslaget gäller tjänster, verksamheter och arrangemang som omfattas av förslagets tillämpningsområde som erbjuds av både privata aktörer och myndigheter.

Enligt 27 § 8 punkten i självstyrelselagen hör bestämmelsen om föreningar, stiftelser, bolag och andra privaträttsliga sammanslutningar samt bokföring till rikets lagstiftningsbehörighet. Däremot hör enligt 18 § 14 punkten kultur, idrott och biblioteks- och museiväsendet till landskapets behörighet.

Enligt 18 § 21 punkten i självstyrelselagen hör vägar, kanaler, vägtrafik, spårbunden trafik, båttrafik, farleder för den lokala sjötrafiken till åländsk behörighet. Förslaget om parkeringstillstånd gäller vägtrafik och intyget om funktionsnedsättning kan tillämpas i den lokala kollektivtrafiken och till den del hör därmed förslaget till åländsk behörighet.

Preliminärt bedöms förslaget innehålla delar som ingår både i landskapets och rikets lagstiftningsbehörighet. Det konstateras i förslaget att det krävs en närmare utredning i samarbete med landskapet Åland.

6. Förslagets handläggning i riket och EU:s institutioner

Nationell behandling av förslaget

Finland har föregripande påverkat innehållet i lagförslaget om EU-intyget om funktionsnedsättning under år 2023. Finlands riktlinjer för det föregripande påverkansarbetet för intyget om funktionsnedsättning behandlades i socialutskottets (EU25) möte den 6 mars 2023 och i skriftligt förfarande den 24–28 mars 2023 samt i trafikutskottets (EU22) skriftliga förfarande den 24–28 mars 2023. Social- och hälsovårdsministeriet har samordnat beredningen av U-skrivelsen. I beredningen har kommunikationsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, Handikappförbundet rf och Transport- och kommunikationsverket hörts. I sent skede i beredningen skickades en förfrågan till landskapet om synpunkter men på grund av mycket kort svarstid var det inte möjligt att avge synpunkter. Direktivförslaget presenterades på socialutskottets möte den 14 september 2023. U-skrivelsen har behandlats i socialutskottets och trafikutskottets skriftliga förfarande den 27–29 september 2023

På begäran avgav landskapsregeringen ett yttrande 3.11.2023 till Riksdagens kommunikationsutskott gällande statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag.

Behandling av förslaget i Europeiska unionen

Behandlingen av direktivförslaget inleddes med presentation i rådets socialarbetsgrupp den 18 september 2023. Förhandlingarna är ordförandelandet Spaniens prioritet och målet är rådets allmänna riktlinje i rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 27 november 2023. Utskottet för sysselsättning och sociala frågor (EMPL) ansvarar för behandlingen av förslaget i Europaparlamentet. Behandlingen i parlamentet har inte ännu inletts

7. Subsidiaritetsprincipen

Den rättsliga grunden för direktivförslaget är artikel 53.1 (etableringsrätten) och artikel 62 (tjänster) i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) eftersom förslaget ger kortinnehavarna rätt till specialvillkor och särbehandling då de använder tjänster likvärdigt med målmedlemsstatens personer med funktionsnedsättning.

Artikel 91 (trafik) i FEUF avseende användningen av specialvillkor och särbehandling i trafiktjänster, inklusive parkering, är också en rättslig grund. Ytterligare utgör artikel 21.2 (icke-diskriminering och unionsmedborgarskap) i FEUF om att underlätta rättigheten att unionens medborgare kan röra sig fritt och vistas inom medlemsstaterna en rättslig grund.

Enligt statsrådets preliminära bedömning uppfylls förutsättningarna som beskrivs ovan. De rättsliga grunderna är även förenliga sinsemellan eftersom de iakttar samma beslutsfattningsförfarande. Enligt statsrådets preliminära bedömning kan direktivförslagets rättsliga grund anses vara ändamålsenlig.

Med avseende på subsidiaritetsprincipen är de konstaterade problemen enligt kommissionen den gränsöverskridande dimensionen som inte kan lösas av medlemsstaterna själva. Kommissionen anser att medlemsländerna på ett tillräckligt sätt inte självständigt kan uppnå det här förslagets målsättningar som är kopplade till varandra utan att de bättre kan uppnås på EU-nivå. Därför behövs åtgärder på EU-nivå.

Kommissionen anser att förslagets utformning och innehåll med avseende på proportionalitetsprincipen inte överstiger det som är nödvändigt och proportionerligt för att uppnå målsättningarna. Allmänna, gemensamma bestämmelser och en gemensam modell fastställs för båda intygen. Med beaktande av nationella skillnader, omständigheter och nationell praxis har bedömningen av själva funktionsnedsättningen och beviljandet av intyget samt fastställandet av särbehandlingen överlåtits till medlemsstaterna om inget annat föreskrivs i unions

Enligt statsrådets preliminära bedömning är förslaget förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen vilket även landskapsregeringen anser.

8. Landskapsregeringens ställningstagande till förslaget

Då förslaget enligt en preliminär bedömning innehåller delar som ingår i både rikets och landskapets lagstiftningsbehörighet instämmer landskapsregering med riket om att förslaget kräver närmare utredning i samarbete med landskapet. I övrigt understöder landskapsregeringen i nuläget förslaget och har inte några ytterligare synpunkter.

9. Distribution av landskapsregeringens ställningstagande

Huvudsaklig adressat: Ålands lagting
För kännedom: Landskapsregeringens ministerråd i Bryssel
Enheten för rättsliga och internationella frågor
Lagberedningen
Ålands representant i Helsingfors